

Závazná struktura seminární práce

1. **titulní strana** s těmito závaznými údaji (název tématu seminární práce, jméno a příjmení zpracovatele, jméno a příjmení zadavatele, číslo seminární skupiny, datum zadání a datum odevzdání seminární práce) - viz též vzor v příloze
2. **resumé** (uvede se stručný popis obsahu práce v rozsahu max. 10 řádků)
3. **obsah práce** (minimálně musí zahrnovat tyto body: úvod, vhodné členění věcné části práce, závěr, seznam použité literatury)
4. **úvod** (je velmi důležité, aby zde byl explicitně formulován cíl zpracování práce, předmět práce a použité metody zpracování práce)
5. **vlastní věcná část** (členění této části je věcí autora)
6. **závěr** (zde se uvede stručnou formou, k jakým výsledkům zpracování práce vedlo, příp. co autora zaujalo a mohlo by být předmětem dalšího zpracování)
7. **seznam použité literatury** (nutno respektovat platnou normu ISO 690, která je mj. k dispozici v ústřední knihovně PrF MU v Brně)

SEMINÁRNÍ PRÁCE (POSTUP PŘI ZPRACOVÁNÍ A FORMÁLNÍ ÚPRAVA)

1. POSTUP PŘI ZPRACOVÁNÍ SEMINÁRNÍ PRÁCE

Výběr tématu seminární práce

Téma seminární práce si student volí z nabídky vypsané vedoucím semináře, resp. vyučujícím příslušného předmětu, případně může navrhnout vlastní téma. Témata jsou k dispozici na internetu podle jednotlivých modulů. V práci student prokazuje schopnost hlubšího zpracování zvolené problematiky, které přesahuje rámec obsahu látky a studijní literatury předmětu.

Téma práce, resp. problém, který řeší, je třeba zvolit odpovídajícím způsobem vzhledem k rozsahu práce. Téma by mělo být poměrně specifické (úzké), aby je autor na vymezeném prostoru zpracoval dostatečně do hloubky. Téma práce by současně mělo být problémově orientované, aby se práce neomezovala na pouhý popis, tj. práce by měla vycházet z precizní formulace problému, resp. otázky, na niž se snaží odpovědět.

Název práce. V názvu práce student konkretizuje zvolené téma podle vlastního obsahu práce.

Sběr informací

V první fázi zpracování (fáze analytická) student shromažďuje informace o předmětu své práce. Zdrojem informací jsou pro studenta pramenné a literární materiály. Použité prameny zahrnují co nejaktuálnější informace k dané problematice, včetně odborných článků a zdrojů aktuálních statistických dat (dostupných v písemné či on-line podobě).

Bibliografie. Přehled o potřebné literatuře, vztahující se k danému tématu, student získává prostřednictvím vyhledávacích služeb v knihovnách (seznam knihoven viz.: <http://nb.vse.cz/khp/form2.doc>), případně na internetu, které soustředují bibliografie, tj. soupis tištěných prací (knih a časopiseckých článků). Vyhledávat lze literaturu dle jména autora, názvu publikace, klíčových slov. V první fázi je vhodné zvolit vyhledávání podle klíčových slov, která se vztahují ke zkoumanému tématu.

Pramenné a literární materiály. Pramenné materiály označují vše, z čeho lze čerpat vědomosti o dané problematice. Literární materiály zahrnují knihy a časopisy, slovníky (encyklopedie), sborníky z konferencí a symposií, ročenky, statistiky, výzkumné zprávy, tabulky, normy a jiné právní předpisy, podnikové publikace a materiály, materiály národních institucí (ministerstev, statistických úřadů ad.) a nadnárodních institucí (Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj, OSN, Evropská unie, Světová banka ad.).

Knihy a odborné časopisy. Vedle odborných knih, které obsahují soubor trvalejších poznatků, je pozornost nutno věnovat i poznatkům aktualizovaným pomocí odborných časopisů a dalších periodik (novin). Student by měl současně získat také (alespoň základní) přehled o zahraniční literatuře, týkající se daného tématu.

Internetové zdroje. V rostoucí míře studenti při zpracování seminární práce využívají i internetové zdroje institucí zabývajících se související problematikou. Pro výchozí orientaci slouží např. Zdroje pro ekonomická studia (http://ciks.vse.cz/Inf_zdroje/zdroje_internet1.asp), Resources for Economists (<http://www.rfe.org>), Social Science Information Gateway (www.sosig.ac.uk), Biz/ed (<http://www.bized.ac.uk/listserv/listhome.htm>) ad. obsahující odkazy na další související informační zdroje.

V seminární práci musí být v **textu** uvedeny odkazy na prameny, z nichž autor při vypracování čerpal, ať už doslovně (citace) nebo je volně interpretoval (převzal). Autor rovněž v textu využívá poznámkového aparátu. Nepostačuje tedy pouze seznam použitých pramenů uvedený na konci práce (za závěrem)!

Projekt seminární práce

Projekt seminární práce obsahuje základní údaje, které jsou potřebné k řešení daného problému. Je rozdělen do těchto částí:

1) cíl práce: autor co nejpřesněji charakterizuje cíl práce a otázky, na něž bude ve své práci hledat odpověď

2) charakteristika zkoumaného problému: autor charakterizuje základní aspekty problému, kterým se v práci bude zabývat, a rovněž jeho širší souvislosti s aktuálním vývojem sledovaných skutečností a stavem jejich poznání

3) postup řešení problému: autor charakterizuje, jaké metody a postupy ve své práci bude používat, s jakými typy pramenů a zdrojů dat bude pracovat, případně jaké instituce bude kontaktovat

4) osnova (struktura) práce: rozdělení do základních kapitol a subkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu, osnova by měla být dostatečně konkrétní, aby umožňovala případné korektury

5) seznam literatury: přehled pramenů, z nichž bude autor při vypracování práce vycházet (včetně on-line zdrojů)

Projekt práce má rozsah cca 2 strany (1 stranu na bakalářském stupni, 2 strany na magisterském stupni). Student jej předkládá k posouzení předtím, než začne vypracovávat samotnou práci.

Struktura seminární práce

Seminární práce je rozdělena na čtyři základní části:

1) Úvod

2) Teoreticko-metodologická část práce

3) Analytická část práce

4) Závěr

Části 2 a 3 jsou dále členěny do příslušných subkapitol. Názvy částí 2 a 3 a jednotlivých subkapitol autor konkretizuje podle jejich obsahu.

Charakter seminární práce

Seminární práce by měla být vyvážena mezi částmi 2 a 3, větší váha nicméně obvykle připadá analytické části, v níž student prokazuje schopnost aplikace základních teoretických a metodologických poznatků na zkoumaný praktický problém, včetně využití souvisejících statistických údajů a jejich interpretace.

V případě teoreticko-metodologicky zaměřené práce jsou vyšší nároky kladeny na šíři zpracování pramenů, srovnání získaných poznatků o alternativních přístupech a jejich vyhodnocení v literatuře i z hlediska samotného autora.

Úvod obsahuje:

- § zdůvodnění aktuálnosti tématu a formulaci problému, který student bude řešit,
- § stanovení cíle práce a otázky, které si autor klade
- § představení struktury práce

Teoreticko-metodologická část práce zahrnuje:

- § teoretické poznatky, vztahující se k danému problému – základní pojmy
- § současný stav problematiky a přehled existující literatury vztahující se k danému tématu
- § charakteristiku metod a postupů, které jsou pro řešení problému použity

Analytická část práce zahrnuje:

- § charakteristiku a prezentaci použitých údajů (poznatků) a jejich analýzu
- § charakteristiku souvislostí analýzy
- § vyhodnocení (interpretaci) této analýzy

Závěr zahrnuje:

- § shrnutí práce prezentuje nejvýznamnější poznatky a odpovědi na otázky formulované v úvodu práce
- § doporučení a návrhy pro řešení daného problému, vlastní stanoviska a jejich zdůvodnění

Rozsah práce

Seminární práce je omezena počtem stran, tj. 10-12 stran v bakalářském programu, 15-20 stran v magisterském programu (bez příloh a obsahu). Horní hranice rozsahu je závazná jako maximální. Text práce se člení na kapitoly (subkapitoly) a odstavce (úvod a závěr se na subkapitoly nečlení). Smyslem členění textu je dosáhnout jeho větší přehlednosti.

Odstavec je nadvětný celek. Členění textu na odstavce vyplývá z členění obsahového, často je nicméně ovlivněno subjektivním záměrem autora. V zásadě by mělo platit, že každý odstavec obsahuje určitou myšlenku.

Kapitola (subkapitola) tvoří obsahově samostatný celek. Je rozsáhlejší než odstavec a řeší se v ní relativně samostatná problematika. Kapitoly práce jsou obvykle čtyři (tj. podle základních částí práce), kapitoly jsou dále členěny na subkapitoly, které zahrnují dílčí aspekty problému.

Jazyková forma

Jazyková forma zahrnuje odborný jazykový styl, přesnost a správnost pravopisnou a slohovou i logiku vyjadřování. Student by měl jazykové formě věnovat odpovídající pozornost, protože její kvalita ovlivňuje celkovou úroveň práce.

2. ÚPRAVA SEMINÁRNÍCH PRACÍ

Formální úprava seminární práce

Seminární práce je vizitkou každého studenta, měla by proto mít kromě odpovídající obsahové úrovně i dobrou formální úpravu. Práce se odevzdává ve dvou exemplářích svázaných kroužkovou vazbou, s předepsanou titulní a evidenční stranou (k dispozici na internetu: [zde](#)), za nimiž následuje obsah (bez čísla stránky). Jiné formy prvních dvou stránek nejsou přípustné.

Ostatní náležitosti práce

Na samostatné stránce na konci práce autor uvádí abstrakt, klíčová slova a klasifikaci JEL. **Abstrakt** v anglickém jazyce (Abstract) shrnuje obsah práce v rozsahu zhruba 100-150 slov. **Klíčová slova** rovněž v angličtině (Keywords) zahrnují cca 4 – 5 základních pojmů práce. **JEL klasifikace** (JEL Classification): zahrnuje 2 – 4 kódy mezinárodní předmětové klasifikace, podle níž jsou identifikovány ekonomické práce. Seznam kódů je k dispozici na internetu: <http://econlit.org/econlit/elhomsb.html>

Formát. Seminární práce je psána na normalizovaném formátu papíru o velikosti A4. Tiskne se po jedné straně papíru. Seminární práce je psána v textovém editoru.

Úprava stránky

Při psaní práce se používá řádkování 1,5. Úprava stránky je standardní, tj. levý okraj 3 cm, pravý okraj 2 cm, ostatní okraje 2,5 cm. Platí zásada nepoužívat více než tři až čtyři druhy písma v jednom dokumentu. Při správném použití vyznačovaných verzí písma (změna velikosti, tučně, kurzíva, tučná kurzíva, podtržení apod.) lze vystačit s písmem jednoho typu. Používaným písmem je Times New Roman CE. Číslování stránek se umísťuje dolů, uprostřed, ve formě arabských číslic. **Nadpisy** jsou stejného typu písma, jako je základní text. Úprava a umístění nadpisů musí být v celém textu jednotné. Pro text se používá velikost písma 12, písma větší velikosti jsou určena pro nadpisy (maximální velikost je 13).

Popisy tabulek, obrázků, legendy k obrázkům a záhlaví jsou velikosti 10 nebo 11. Poznámky pod čarou velikosti 8.

Poznámky pod čarou. Poznámka se uvede na konci stránky a od předchozího textu se oddělí vodorovnou čarou v délce cca jedné třetiny řádku. Poznámky průběžně od začátku do konce práce. V poznámce pod čarou se uvádí i citace použitého pramene.

Číslování kapitol a subkapitol. Jednotlivé části práce se označují arabskými číslicemi, začíná se od jedničky (1. Úvod). Subkapitoly jsou číslovány v desetinném třídění. Na konci označení se nedělá tečka.

Příklad:

- 2. Fiskální politika
- 2.1 Daňová politika
- 2.1.1 Přímé daně

Obsah. Obsah je zařazen na začátku práce, stránky s obsahem se nečíslicí. Každá položka obsahu by se měla vejít na jeden řádek. Číslo stránek v obsahu se zarovnávají k pravému kraji stránky. Číslo stránek v obsahu udávají číslo první stránky, na níž začíná příslušná kapitola nebo subkapitola. Na stránce s obsahem není žádný jiný text. Na následující stránce začíná úvod.

Zvýraznění textu. K vyznačování jednotlivých slov v textu se nepoužívá jiný typ písma (font). Text je zvýrazňován kurzívou, tučným písmem či podtržením (pokud je zdůrazňován víceslovný výraz, podtrhává se nepřetržitě).

3. TABULKY A GRAFY

Tabulky a grafy poskytují rychlý a názorný přehled o různých údajích, souvislostech, zvláštnostech a tendencích jevů. Tabulky a grafy jsou významným prostředkem k poznávání ekonomických souvislostí. Tabulky vyjadřují všechny skutečnosti přesněji, grafy v určitém zjednodušení, ale vysoce názorně.

Tabulky

Tabulka je přehledné uspořádání číselných dat a různých slovních údajů. V odborných pracích jsou nejběžnější statistické tabulky. Tabulku tvoří název, číslo tabulky, hlavička, legenda, sloupec a řádky.

Název tabulky. Název tabulky je stručné a výstižné označení obsahu tabulky. Umísťuje se nad tabulkou a nedělá se za ním tečka. Tabulky číslováme průběžně v celé práci.

Příklad:

Tabulka 8: Vývoj hrubého domácího produktu ČR v letech 1989-2000 (roční tempa růstu)

Hlavička (název sloupců) je místo v tabulce, které vyjadřuje obsah sloupců. Názvy sloupců se píšou s velkým počátečním písmenem, podnázvy sloupců se píšou malými počátečními písmeny tehdy, tvoří-li s názvem jeden celek.

Legenda (boční název) označuje obsah řádků. **Sloupec** obsahuje souvislou řadu údajů (čísel).

Řádka obsahuje vodorovnou řadu údajů (čísel). **Políčko** je průnikem sloupce a řádku, tj. místo, kam se zapisují jednotlivé údaje (čísla).

Úprava tabulky. Písmo v tabulce je stejného typu, jako je základní text, zmenšeno o jeden bod. Texty v levém sloupci se zarovnávají vlevo, v ostatních sloupcích doprostřed. Pokud jsou v ostatních sloupcích čísla, zarovnávají se stejnými desetinnými řády pod sebe. Obsahují-li tyto sloupce nesouměřitelné číselné údaje (např. v různých jednotkách) desetinné řády se zarovnávat nemusejí.

Je-li tabulka širší než stránka, umísťuje se naležato hlavičkou doleva, její popisek je na pravém okraji.

Obrázky

Pod pojem "obrázek" zahrnujeme všechny druhy grafů, schémat apod. Všechny druhy grafů, schémat apod. mají společné označení *obrázek*. Obrázky číslujeme a označujeme i názvem (název začíná velkým písmem a nepíše se za ním tečka). Obrázky se číslují průběžně v textu.

Příklad:

Obr. 7 Vývoj míry nezaměstnanosti v ČR v letech 1995-2000

Prameny tabulek, grafů a obrázků

Pod každou tabulkou a obrázkem je nutno uvádět zdroj informací, na jejichž základě byly vytvořeny. Pramen se uvádí v plném znění dle pravidel pro citace, včetně stránek, na nichž se nachází přejatá tabulka (obrázek) či údaje, z nichž bylo při sestavení tabulky (grafu) vycházeno.

4. BIBLIOGRAFICKÁ CITACE, ODKAZ NA CITACI A SEZNAM LITERATURY

Při využívání odborné literatury studenti nesmí zapomínat, že existují autorská práva a že tudíž jsou povinni autory citovat!

Bibliografické citace

Bibliografická citace je souhrn údajů o citované publikaci nebo její části, umožňující její identifikaci. Odkazem na citaci se rozumí odvolání v textu na citaci uvedenou na jiném místě (pod čarou, v seznamu literatury na konci knihy apod.)

V odborných pracích se nejčastěji citují jednosvazková díla (učebnice, monografie), články v časopisech, stati ve sborníku, výzkumné zprávy, disertační a diplomové práce, ostatní druhy dokumentů (podnikové písemnosti), rostoucí měrou rovněž internetové odkazy.

Umístění citace může být:

- § na konci textu práce,
- § v poznámce pod čarou,
- § přímo v textu,
- § částečně v textu a částečně pod čarou.

Zvolený způsob umístění citací musí být v celé práci jednotný.

Odkaz na citaci

Jestliže se citace neuvádí přímo, použije se odkazu na citaci uvedenou na jiném místě (pod čarou, v seznamu literatury). Odkaz na citaci může mít dvojí základní formu:

- § pořadové číslo psané v hranatých závorkách, pod níž je uvedena citace pod čarou nebo v seznamu literatury na konci textu. V tomto případě jsou citace zařazeny a průběžně číslovány obvykle v takovém pořadí, v jakém na ně odkazujeme, např. [3],
- § příjmení autora (autorů) a rok vydání, přičemž podle kontextu je rok vydání, popř. jméno autora (autorů) odděleno od ostatního textu závorkou. V tomto případě jsou citace obvykle seřazeny abecedně podle jmen autorů, v odůvodněných případech chronologicky, např. [Hoffmann 1982].

Uvádění citací

Bibliografické citace se uvádějí následovně:

jméno autora

- § uvádí se vždy v pořadí: příjmení, křestní jméno (obvykle ve zkratce), píše se velkými písmeny nebo jinak zvýrazněně, např.: Hoffmann, V.,
- § tituly a hodnosti autora (Ing., Prof., Mgr. aj.) se v citacích neuvádějí,
- § u publikací dvou a tří autorů se uvádějí v citaci všichni autoři. Jména jednotlivých autorů se oddělují pomlčkou. Jsou-li autoři více než tři, je možno uvést jména všech autorů, nebo pouze jméno prvního autora, za něž se připojí “aj.” nebo “et al.”, v současné době obvykle “a kol.”

název

- § se uvádí v jazyku citované publikace,

pořadí vydání

- § pro pořadí vydání se užívá arabských číslic,
- § k číslicím se připojují obvyklé zkratky vyd., ed., např. 2. vyd. (angl. 2nd ed.).

místo vydání

- § píše se v jazyku a pravopise díla s event. transliterací (např. London, Berlin).

název nakladatelství

- § píše se v jazyku a pravopisu díla s event. transliterací (např. SNTL/ALFA, PWE, Ekonomika, McGraw-Hill).

rok vydání

- § píše se vždy arabskou číslicí, např. 1991,
- § není-li rok vydání uveden, píše se do hranaté závorky odhadovaný rok vydání,
- § není-li odhad možný, uvede se zkratka b. r. (tj. bez roku).

ročník a číslo periodika

- § píše se vždy arabskou číslicí, např. 37,
- § ročník, svazek se typograficky zvýrazňuje, obvykle podtržením (např. 14),
- § dvojčíslo periodika se označuje pomocí lomítka (např. 5/6)

údaje o rozsahu

- § pod pojmem stránky se rozumí uvádění všech stránek, na nichž se vyskytuje citovaná stať. U nepřerušovaného textu se uvádí první a poslední stránka se znaménkem - (spojovník),
- § má-li citace přesně doložit místo, odkud byla převzata citovaná definice, myšlenky, číselné údaje apod., pak se uvádí pouze konkrétní stránka,
- § ISBN (ISSN) je také součástí citace. ISBN (“Mezinárodní standardní číslování knih”) je specifické pro každou knihu, ISSN (“Mezinárodní číslo seriálových publikací”) je specifické pro každé periodikum.

Dále uvádíme schémata základních citací nejčastěji citovaných dokumentů - jednosvazkových děl, časopiseckých článků, výzkumných zpráv a statí ze sborníků.

Základní citace jednosvazkového díla obsahuje tyto údaje: příjmení a jméno autora (autorů), název publikace, sestavovatel (editor, redaktor) v případě, že dílo nemá autora, pořadí vydání, místo vydání, nakladatel, rok vydání, počet stran (někdy se neuvádí), ISBN.

Příklad:

ŽÁK, M. a kol.: Učebnice hospodářské politiky II. (HP 202), 1. vyd. Praha, VŠE 2000. Počet stran 202. ISBN 80-245-0028-0.

Základní citace časopiseckého článku obsahuje tyto údaje: příjmení a jméno autora (autorů), název článku, název časopisu, ročník (svazek), rok vydání, číslo stránky (číslo první a poslední stránky), ISSN.

Příklad:

JANÁČEK, K. a kol.: Czech Economy in 1999: Struggling for Survival. Prague Economic Papers, VIII, 1999, č. 2, s. 99-144, ISSN 1210-0455.

Základní citace výzkumné zprávy obsahuje tyto údaje: příjmení a jméno autora (autorů), název zprávy, označení druhu zprávy v hranaté závorce, není-li součástí názvu, místo vydání, vydavatel, rok vydání, počet stran.

Příklad:

ŽÁK, M. a kol.: Vnitřní a vnější podmínky restrukturalizace. [Výzkumná zpráva]. Praha, FNH VŠE, 1999, 254 s.

Základní citace statí ze sborníku obsahuje tyto údaje: příjmení a jméno autora (autorů) statí, název statí, název sborníku za slovem "In:", ročník (svazek), jméno redaktora jednorázově vydaného sborníku, místo vydání, nakladatel, rok vydání, stránky.

Příklad:

TOMŠÍK, V.: Česká republika ve světle mezinárodních kapitálových toků s důrazem na analýzu přímých zahraničních investic. In: Hospodářská politika v tranzitivních ekonomikách. ČERVENKA, M. – KOTLÁN, V. (red.). Ostrava, FE VŠB – TU, 2000, s. 231-240, ISBN 80-7078-755-4.

Základní citace novinového článku obsahuje tyto údaje: příjmení a jméno autora (autorů) článku, název článku, název novin, datum vydání, číslo stránky.

Příklad:

BIČÍK, M.: Firmy se e-businessu stále ještě bojí. Lidové noviny, 26.6.2000, s. 13.

Příklady dalších citací viz.: <http://nb.vse.cz/khp/form4.doc>

Zdroje na internetu

Specifická pravidla platí pro uvádění pramenů z internetu: <http://nb.vse.cz/khp/FORM6.DOC>

Seznam použité literatury

Seznam použité literatury uváděn na konci textu před přílohami. Jednotlivé publikace se uvádějí v abecedním pořádku (podle jmen autorů) a lze je pořadově číslovat, čehož lze využít při odkazech na uvedenou literaturu. Seznam literatury zahrnuje všechny prameny, statě, knihy a jiné podklady, z nichž autor čerpal potřebné poznatky.

Seznam obsahuje výhradně skutečně použitou literaturu, tudíž nikoliv seznam literatury, která se dané problematice týká a se kterou student vůbec nepracoval.

Seznam použité literatury nese název **Literatura**. Tento název odpovídá stylu nadpisu kapitoly, vlastní seznam literatury bývá psán písmem o jeden bod menším, než je základní text.